

# KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANACH.

*Predplatná cena:*

Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.  
 Na pol roka . . . . . 1 > — >  
 Na štvrt roka . . . . . — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI  
 a GERHARD NÉMETH.

*Redakcia a vydavateľstvo:* V Budapešti  
 VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.  
 Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

## Programm budúcnosti.

Slnce Uhorska.

Jožko Ľudák.



Perczel, Vlašič, Bánffy.

Krivonos Pinkhás: Theraz po chirkevnej phulitike phide Khosolidaria nhárodnosti!

Jožko Ľudák: No, to už nie, lebo včul nasleduje egzecirka židovskej burzy.

## Duchovné útrapy ľudu slovenského.

**K** dosiahnutiu lepšej budúcnosti my Slováci veľké úlohy konať musíme, tým väčšie, čím tuhšie bol náš národ behom posledných 30 rokov zaspal. My sa len predsa musíme niečo učiť — už či potajomky, či jakýmkoľvek iným spôsobom vzájomne poučať, podporovať, lebo len touto cestou môžeme naše zákonité práva previesť a uskutočniť. Preto každý z nás nech na to patrí, aby sa osveta ľudu slovenského v jeho materinskej reči rozširovala. Lebo čím že nás tí naši nepravníci ta dovedli, kde sme teraz? tým, že nám nedali ani len litery do ruky, dobrých časopisov tým menej, tak že náš človek celkom opovrhnuť písmenou, a to len „pre pánov“ za potrebné držal.

Chvála Bohu časy sa zmenily; náš „Kreštan“ má v tejto veci, veľké zásluhy. Istý spravodlivo smýšľajúci pán mi hovoril, že „Kreštan“ viac spôsobil medzi ľuďmi vzhľadom čítania a šírenia slov. písma, nežli slovenská písomnosť (literatúra) predtým za 20 rokov!

Nuž ale, to neni ešte všetko. Náš ľud je ďaleko zaostatý za druhými národami, a to z čiastky svojou vlastnou, z čiastky zase príčinou svojich vrchností, „pánov.“ Pýtam sa, koľko pospolitých ľudí máme, čo by vedeli pravidelne slovensky písať, ale čo aj vravím, — veď dneská, žiaľ Bohu, ani inteligencia slovenská česť výnimkám — nevie poriadno v našej reči slovo na papier položiť!!! A toto je veru od vzdelaného alebo čo len do školy chodiaceho človeka právna požiadavka, aby svoju materinskú reč znal, dobre ňou písal, čítal, toto je prostriedok, bez ktorého my ništ počnúť nemôžeme. Alebo čo povedať, keď náš človek na pr. na „Kreštana“ predplatiť chce, a nevie nijako poštovú poukážku vyplniť a musí ísť až do diaľneho mesta skrze tú vec. Potom rozširujme kultúru, časopisy, vzdelanosť medzi takými vzdelanostnými pomermi?!

Hlavná vina je pravda na školách. Nám naše národné vyššie školy pozatvárali, a v nižších máme učiteľov väčším dielom pre ľudovú výchovu neschopných, náležite nepripravených. Jako by aj? Taký učiteľ dostane i 3 razy diplom, žeby sa ho pýtali, či vie správne slovensky písať a čítať. U nás sa len o maďarizáciu starajú, o to ale nie, či ľud vo vzdelanosti postupuje, či sa stáva múdrejším, vzdelanejším. My sme neni nepriatelja vzdelanosti maďarov, ale to žiadáme, aby naše deti najprv tú reč vedely dobre, ktorá im je najviac potrebná a najbližšia, a len potom v druhom rade

druhú reč, keď už svoju vlastnú dobre znajú, a pomocou tej i druhú naučiť sa vedia. S našimi deťmi ale dvoch zajáčov chytajú, a oby-dva im ujdú! Je to smutná vec o tomto písať, ale musíme i o tomto rozmýšľať, jestli na lepšie časy dúfať chceme.

Ano nám treba väčšia vzdelanosť, či už pri vrchnosti, či u ľudu, a táto sa dá len materinskou rečou osvojiť. Tu je druhé mudrovanie a špekulirovanie darobné, nestojí fajku tabáku.

Teda drahí Rodáci starajme, uchádzajme sa o spravodlivejšie prevedenie zákona národnostného, požadujme si prostriedky nižšej a vyššej výučby slovenskej, bedlime nad výchovou a výučbou našich detí, požadujme, aby sa v našich slovenských školách slovenčina základne, prospešne vyučovala, lebo v oprotivnom prípade, upadneme ešte hlbšej ako sme, a od toho — zachovaj nás Bože!

Že Slovákom slovenské čítanie, slov. časopisy a knihy treba, to aj naši protivníci, liberáli dobre vedia. I oni šíria slovenské písané slovo, — ale jaké? Oni slovenským slovom slovenský ľud jeho slovenskosti pozbaviť chcejú. My jako kreštania toto činiť nesmieme, my musíme dať každému čo je jeho.

Prečítajte si novoročnú odpoveď grófa Ferdinanda Zichyho v 3. čísle tohoročného „Kreštana“ a dáte mi pravdu, ba poviete, že kreštanský človek pridžajúc sa kreštanských zásad po najistejšej ceste chodí v oči bársakým ťažko riešiteľným otázkam, jako je na pr. i národnostná otázka, ktorej zlé pochopenie u nás celé kraje zkantrilo, a ukrutné pustošenie ľudu zapríčinilo. Spomeniem len valné vysta-hovanie sa ľudu slovenského do Ameriky.

Sú ľudia, čo sa čudujú, prečo liberáli s „ľudovou stranou“ tak nešľachetne zachádzajú, jako si len takéto nesmierné násilenstva, ba ukrutnosti vôbec dovoliť môžu a vedia? Odpoveď ľahká: ponevác sa naučili národnosti ubíjať, všetkých práv pozbavovať a pokuty patričnej nepocítiť — nuž prečo by nemohli i v oči náboženstvu takto pokračovať? To je tak: keď kto povie „a“ musí povedať i „b“, — keď chce ďalej pokračovať a pri prvej litere sa nezastaviť. Veru veľiký asi 30—40 rokov beztriesto páchaný hriech má napraviť ľudová strana čo sa týka v riešení a či spravodlivom vybavení národnostných požiadavok a potrieb nášho ľudu.

Je to strašná vec pre Slováka, druhú reč nezajúceho, keď všetko kolo neho v cudzej

reči žije, jeho záležitosti koná, a on nijaký prostriedok — znalosť svojej reči — nemá k upotrebeniu svojích práv. Čo mu je zákon, keď je v cudzej reči, keď ho nerozumie? Čo výrok, keď musí behať od Pontiusa k Pilátovi až mu ho kto preloží a či „prevráti“?! Alebo keď protokol (zápisnicu) v cudzej reči podpisuje, veď on i svoj smrtný ortiel podpísať môže! Idte na vonkov, na slovenské dediny a uvidíte, čo sa tam všetko robí, jaké pomery panujú v tejto otázke. Veru by sme sa nedivili, keby aj ľud ináč zmýšľal — ale on, chvála Bohu, neztratil dôveru a nádej na lepšiu budúcnosť. Vláda pravda od r. 1868. počnúc podľa zákona vydala všetky donesené zákony i v slovenskej reči, — lenže to potom zakapalo a teraz sme tak ďaleko, že náš ľud ani pochopu nemá o zákonoch donesených, o rozhodnutiach a inších právnych povinnostiach a výhodoch — lebo veď mu ich nikto nepovie, nevyvetlí, nikde sa ich nedočíta.

Já som pevne presvedčený o tom, žeby si liberáli také a toľké prechmaty nikdy neboli dovolili, keby bol náš ľud poučenejší, upovedomenejší o svojích verejných právach. I sám som bol pri jednej chýrnej hornôzemskej „voľbe“, nuž veru videl som, čo sa dá s neučeným človekom robiť. Je pravda, že sa bezzákonnosť i proti učenému spáchať dá, ale to už neverím, žeby sa n. pr. v Pešti alebo vo Viedni 400—500 voličov o svoje hlasy priviesť dalo.

Teda učenie, čítanie, lepšie školy, pestovanie materčiny budiž nám heslo naďalej v tejto veci. Kto si v tom položení, ponúkaj nášmu ľudu dobré spisy, stýkaj sa s ním, sblíž sa k nemu: a on ňa porozumie i prídu lepšie časy, kde sa náš človek doma nie cudzím, ale svojím cítiť bude, kde mu všetko milé bude.

„Kreššana“ chodí teraz vyše 12-tisíc čísiel, chodia i druhé novinky: „Nár. Hlásnik“, „Ludové Noviny“, „Dom a Škola“, „Naša Nádej“, „Pútnik“ atď. — ale to je všetko málo pre tých 2½ millionov Slovákov, čo v Uhorsku žijú a i ďalej blaženo a šťastlivo žiť chcjú. Teda rozširujeme naše dobré časopisy, brošúry; poučujme sa keď v škole nemožno, týmto spôsobom, — práce mnoho ešte, role neporanej ešte veľký kus, — poučujme sa, treba nám to, jako hladnému kúsok chleba!



## POLITICKÉ CHÝRY.

**Vojna vo výhlade.** Celá Európa pobúrená je udalosťami na Východe. V Turecku už oddávna veľké rozbroje panujú medzi mohamedánmi a kresťanmi. V Armenii už vlni mnoho kresťanov prišlo o život. Teraz na ostrove Kréta veľké zbúry panujú. Turci mnoho kresťanských miest a dedín zpusťovali. V meste Kanea mnoho krve tieklo. Grécke kráľovstvo na pomoc kresťanom vyslalo lode pod vodcovstvom kniežata Georga. Turkom sa to nepáči a preto napadnúť chcú Grécko na suchej zemi. Grécko je o mnoho slabšie, než Turecko. Mnoho vypráva sa o tom, že za chrptom Grécka iné európejské dŕžavy stojá, aby mu pomáhaly proti Turkom, nepriateľom kresťanstva. Grécky kráľ v rodinnom sväzku stojí s ruským cárom. Grécke knieža Georg život zachránil terajšiemu ruskému cárovi, keď tento v Japonsku cestoval a tam od jedného streštenca napadnutý bol. Hovorí, že slabé Grécko pomoc musí čakať od iných mocnárov, lebo vraj ináč nebolo by sa popustilo proti Turkom na ostrov Krétu. Tento ostrov je majetkom Turecka, avšak obyvateľov má zväčša Grékov, kresťanov. Preto by Grécko veľmi rado pripojilo ostrov ten ku kráľovstvu svojmu. Avšak európejské mocnárstva ustálily sa vraj, že nedovolia, aby Turecko z majetku svojho dačo utratilo. Vojenské porady vydržávaly sa i vo Viedni, lebo k obávaníu je, že v susedstve Bosnie zmätky povstanú. Teraz ešte len na mori pri ostrove Kréte koľujú lode všetkých veľmocí. Otázka je, či medzi Tureckom a Gréckom i na suchej zemi nevy-pukne rozbroj. Potom zamiešať musely by sa i iné mocnárstva, menovite Rakúsko-Uhorsko a Rusko. Nech Boh chráni nás od vojny, hladu a moru. V Indii, v meste Bombay mnoho tisíc ľudí zhytnulo hladom a čiernym morom. Nech Otec nebeský oddiali od nás i tento mor i vojnu.

**Dvojaká miera.** Trestný súd peštiansky odmrštil obžalobu, ktorú Ján Molnár, ľudový vyslanec podal proti ministerpredsedovi pre urazenie listovej tajnosti. Ministerpredseda je aj vyslancom a preto vraj chráni ho immunita (neuražiteľnosť) vyslanecká. Lepsényi je tiež vyslancom, ale preto väčšina odhlavovala, aby bol vydaný pred súd pre takú vec, v ktorej už súd vyneseny bol a ktorá vec bez toho už je zastaralá. Nuž všelijako to merajú u nás.

## Krajinský snem.

8. febr. Zmeškal v osobnej záležitosti hovoriac, — pri čom ale predsedom viacraz bol pretrhnutý — odpovedá Vilhelmovi Lehoczkému a tají, žeby v Sučanoch bol paktoval s vodcami slovenských ultristov; jednalo sa tu jednoducho o kandidácii Révayho, ktorú ale tento neprijal. Ludová strana ani pred tým, ani na budúce nespojí sa s národnosťami. — Pri pojednávaní rozpočtu ministerstva obchodu sa Ferlicska dlhšie zaoberal s kritickým položením malého priemyslu. Kossuth dľa svojho stanoviska kritizuje všeobecný smer obchodnej politiky. Uhorsko, jako hospodársky štát, prišlo na kraj úpadku. — Horánszky rozprával o nepokoji mesta Fiume.

9. febr. Predseda snemu prešiel na rozpočet ministerstva kupectva a priemavky. Mikuláš Thege — Konkoly hvezdár rozprával najprv o záležitosti železničných — jakožto vyslanec z liberálnej strany dosť ostro napádal vládu, že uvedená zóna nemá vraj žiadnej budúcnosti. Že na vlakoch surovo zachádzajú s cestovateľmi (o čom by snáď vernejší obraz mohli podať naši cestujúci Slováci, jako ich trepú do lichevých vagónov). Rozprával ešte na krátko Pavel Kováč a gróf Batthányi o priemavke.

10. febr. L'udový dr. Fr. Major zapodieval sa s malým priemyslom a socialismom. Odporúčia vláde, aby viac bedlila o chudobných remeseľníkov, ktorí nemajú kapitále, z remesla a rúk práce vyžiť nemôžu. Zazlievá ďalej, že železnica — susedná premávka — draží. — Gróf Zichy Eugén zo stránky nacionálnej odpovedá Attilovi Szemere čo všetko sa v posledných 53 rokoch stalo k prospechu industrie. Barón Dániel odpovedá Fr. Kossuthovi, podvráca tvrdenie jeho, žeby pri uzavieraní colných smlúv Uhorsko nemalo žiadného vplyvu. Majorovi odpovedá, že vláda chce nastúpiť novú cestu ohľadom malého priemyslu a žiadosti prednesené vyslanca Majora potvrdzujú ho v tom presvedčení že cesta táto bude pravá. Po niekoľko krát prednesených reči na konci ablegát Kubik interpeloval v záležitosti istých udajných neporiadkov pri jednom matrikárskom úrade v Budapešti.

11. febr. Starý Madarász sa pýta ministra, či sú v rozpočte všetky dôchodky železníc obsiahnené. Zastavuje sa nad tým, že na istej karte videl jakási inserát jedného ľudového časopisu. Dániel minister odpovedá, že to bol inserát „Alkotmány“-u, ktorý práve ukazuje na liberálnosť vlády. Kossuth žiada aby na všetkých železniciach bola zóna-tarifá uvedená. Berzeviczy by bol rád, keby všetci učítelia, ktorí kulturnú missiu plnia po krajine, zdarma cestovali. — Marjay obracia pozornosť vlády na tak zvaných „vigécov“, čo po krajine chodia všelijaké kšefty sprevádzajúc. Má pravdu, lenže minister mu jej neuznal. — Konečne Perczel odpovedá na interpelláciu vyslanca Šima.

12. febr. Snem dnes dokončil rozpočet Dániela. Ablegáti svotizovali všetko, čo si len minister žiadal. Haštierili sa iba trochu pri otázke ohľadom na lotto Polónyi s Pichlerom. — Po krátkej debatte zadal Polónyi šesť návrhov o nepokoji povstalom na východe, ktoré i tým istým spôsobom odvolal.

13. febr. Lenivo sa začalo pojednávanie v snemovni, ktoré ale skoro oživilo, keď sa jednalo o vydání ablegáta Lepsényiho, zažalovaného pre búrenie proti stránkam viery. V debatte sa súčasťnili: Visontay rečou plnou mocných argumentov, Polónyi a Madarász. — Poslušná väčšina ale nerešpektovala žiadných argumentov, lež na návrh Schmidt-a vyzdvihla imunitu Lepsényiho.

15. febr. Na začiatku zasadnutia oznámil predseda spolku, že viac stoličných výborov protestuje proti povýšeniu kvóty. Z ľavej strany ozvalo sa jednohlasné „éljen“, kdežto pravá strana, liberálna bez slova prijala túto „smutnú“ zprávu. — Nasledoval rozpočet ministeriumu roľníctva. L. Terényi vychvaluje, jak veľký pokrok sa stal v ohľade roľníckych záležitostí pod ministrom Darányim, k čomu skromne pridáva, že výdavok sa toho roku výše poldruha milióna zväčšil. — Peter Marjay z ľavej strany zoznáva, že je len to bieda s našou agrárnou politikou. Vláda sa nestará o gazdovské vzdelávanie nižšej triedy ho-

spodárskej. Ladislav Semsey porozprával všeličo dobrého, pekného, čo by bolo užitočné pre menších gazdov, Št. Tisza radil, jakoby sa cena obyľia mohla polepšiť, lež sú to len plány, sluby, ktoré ešte ďaleko stoja od uskutočnenia. (Konečne pre našeho roľníka z vrchov bieda je, keď zbožie musí lacno predať, a sto rázy väčšia, keď cez jar nemá čo jesť a semeno, alebo múku draho mu prichádza platiť).

16. febr. Zasadnutie sa začalo o pol jedenástej pri prítomnosti asi 40—45 ablegátov. Minister Wlassics predostrel návrh o zakúpení k vystaveniu nových universitných škôl potrebných pozemkov. Má to stát krajinu asi poltreťa milióna. — K dennému poriadku, o rozpočte ministra roľníctva prehovoril A. Pulszky, a Béla Komjáthy na vyzváanie Bánffyho predniesol reč o socialisme a o iných pokrok zahatujúcich chybách Z ľudovej strany Mich. Juriss predniesol obširnú reč v záujme menších gazdov. Žiada si spravodlivé odávenie bankárov.

## Nová kniha.

„Ludevit Kossuth pred súdnou stolicou historie sveta,“ je nápis toho veľkého asi 350—370 strán obsahujúce diela, ktoré behom dvoch-troch mesiacov má výnsť z tlače. Povolane je toto dielo v opravdivej barve predstaviť Kossutha, ku ktorému doposiaľ ešte i mnohí slováci neslušnou svätouctou sa chovali; v tomto diele je on omaľovaný tak, jaký on skutočne bol; veľa chýb on mal, a môžeme povedať, že viac zlého, ako dobrého nám navaril. Ráz, učinkovanie, dobré i zlé vlastnosti: sú v tomto diele tak verne, a svedomito opísané, že by to ani ten najsvedomitejší dejepisec nebol mohol ináč urobiť.

Cena toho diela je: 2 zl., pre odberateľov Krestana 1 zl. 70 kr. Prosíme ctené čitateľské obecenstvo už vopred prihlásiť sa, aby sme vedeli, v koľkých výtiskoch ho máme nechať tlačiť. Obrátiť sa môže v tejto veci hockto na vydavateľstvo diela „Ludevit Kossuth“ Bpešť, Práter u. 44.

Čo sa reči týka, táto je tak jednoduchá, že bez všetkej ťažkosti aj ten najjednoduchší nevzdelaný čitateľ môže túto knihu čítať.

Poučí sa z nej ctený čitateľ nielen o Kossuthovi, lež vôbec o politických pomeroch tohoto storočia v Uhorsku. K tomu je v nej reč i o liberalismu, o socialismu, o hospodárstva položení a o rozličnosti vierovyznaní. Nenachádzame dostatočných slov, s ktorými by sme hodne odporúčať mohli.





Gróf Gustáv Majláth, sedmohradský biskupský koadjutor.

Podávame podobížeň novovymenovaného vypomocného o biskupa sedmohradského grófa *Gustáva Majláth*. Sbor biskupský získal v ňom skrz vymenovanie toto Jeho Veličenstva statného muža, ktorý zásady kresťansko-katolíckej proti prúdu liberálnemu zaiste mocne bude vedieť brániť. Lebo je ľudák; ľudovej strane telom i dušou oddaný.

Jako sme už v minulých číslach udali, práve preto sa stalo roztrženie medzi uhorským ministeriumom a rímskou stolicou pri vymenovaní tohto *Majláth* mal byť vymenovaný za vypomocného bi-

skupa s právom nástupníctva, lež vláda uhorská ho len dočasne chcela vymenovať. Už tu dokázal novovymenovaný gr. *Majláth* svoju energiu, lebo vymenovanie takéto jednoducho neprijal. Vláda musela popustiť. Tak sa stalo vymenovanie teda, že po smrti terajšieho biskupa *Lónhardta*, on hneď nastúpi po ňom. Už i biskupskú prisahu zložil vo Viedni a za krátky čas opustí Komárno. — Mesto Komárno, kde bol dotedy farárom mnoho ztratilo v ňom, lež získal ľudovej strany, a viery katolíckej je tým väčší. Nech ho Boh všemohúci dlho, dlho živí!!

## Boldogtalan Magyarország! Ubohé Uhorsko!

Tyranstvo bolo od začiatku sveta; vždy sa našli takí údovia spoločnosti ľudskej, ktorí všemožne sa usilovali svojich spoluobčanov o jejich práva doniesť, aby mohli panovať nad nimi. Tyrani o slobodu, o tento najdrahší poklad človečenstva priviedli tisíce, milióny, celé národy, a do otroctva ich sotili. Kresťanstvo pozdvihlo hlas svoj; bránilo práva človečenstva; najväčším mocnárom smelo vyhodilo na oči, že toto je nepravosť, ktorá sa nesmie páchať: — kresťanstvo zaviedlo slobodu.

Mnoho rokov prešlo, kým cirkev toto všetko vydobyla. A teraz? Teraz po toľkých stoliatiach, po tak veľkom vyšvihnutí, pri takej vzdelanosti, nie sloboda, lež tyranstvo panuje všade; lebo práva človečenstva nohami šliapu tí, ktorí by ich mali zastávať, bez všetkého trestu, bez všetkého ohľadu, len preto, lebo majú moc v rukách. Smutné položenie! Slobodu hlásajú v novinách svojich títo novomódni tyrania človečenstva; rovnoprávnosť udeľujú každému na papieri; osvetu, jakej svet ešte nevidel: pritom však sami potupujú zákony, ktoré sami vyniesli.

Kde je rovnoprávnosť? kde je braterstvo? kde je láska, pokoj, cit ľudskosti, ktorý tak radi spomínajú?! Či len o vlastenectve vedia písať? „Nem boldog Magyarország!“ Beda, prebeda Magyarországu; kolesá idú na zadok, Uhorská krajina ide dolu vodu. Takto sa už sami priznávajú. A tak je.

Ľud náš je o všetko privedený, nevie vyžiť. Dali mu slobodu, len preto, aby ho o ňu nemilo Bohu mohli olúpiť. Snáď to neni tak? Pozrime na všetky vrstvy človečenstva: mimo jednej, čo vidíme? Čo sú roľníci, sedliactvo, z ktorých skoro každý žije? Otrokom takým, jakých nebolo ani pred Kristovým narodením! Zo dňa na deň žije tak, jakoby ani nebol na inšie stvorený, len trápiť sa, mozoľovať, pracovať, hrdľáčiť: a druhý, aby zobral ovocie krvútnej práce jeho. Nemôže vyžiť, lebo nemá k živobitiu primerané prostriedky; nikto sa nestará oň, bár aj hneď na žebrácku palicu prinde. Snáď sa postará vláda oň? snáď mu obľahčí jeho hrozné ťarchy, ktoré nemôže znášať?! Nie; on musí platiť odkiaľkoľvek vezme, čo aj z pod zeme vykutre ten groš: a jak ho nemá na buben prinde, spredajú ho. Porcie musíš zaplatiť, čo by si čo robil — vraví vrchnosť — my sa nestaráme, odkiaľ ich máš vziať. Kto je pánom v dedine? Žid ktorý rozkazuje každému. Prečo? lebo slobodu požíva takú, jakú nikto na tomto

svete; on privede dedinu na vnivoč, jak hmotne, tak morálne: a kto sa oprobuje svoj hlas pozdvihnúť proti nemu, je vlastizradcom, buričom. Zakladáme priemyselné spolky; poučujeme ľud; nadobudneme si potravné spolky: a vláda čo? Odhadzuje jejich stanovy, nechce ich potvrdiť, a veľkú prácu, strašné namáhanie to stojí, kým takýto spolok do života uvedený býva. Kto by mal po predku ísť, kto by mal sa starať o tento ľud, kto by mal nariadiť, aby takéto spolky v každej dedine byly: ten sa protiví tomuto, lebo vidí, že takýmto spôsobom židovstvo prinde o svoju moc. Čo je to? Znak hrozného úpadku v mizérnom, „boldogtalan“ Magyarországu.

Tá malá rolička, ktorú deň po deň obrába roľník, malý chosen prinese, veď neni možno z nej vyžiť. Čo robí? Biedu tre; trápi sa bez prestania a nemôže si pomôcť. Nielen položenie nášho života, lež aj práca ho zmorí, z ktorej žiadneho osohu nemá. Čo je z toho, keď vidí, že svedomito pracuje, namáha sa, usiluje, a nič nemá, ba od hladu skoro zomdlieva? Jak sa niečo urodí, jak je dobrý rok, dostane pár meric toho zrna, lacno, od poly darmo ho musí predať, aby si mohol pomôcť; jak je ale neurodný rok, pršky také, jaké byly v lani, strašné položenie ho očakáva. Nielen, že hladuje, že sa musí dívať na svoje dietky, jako nariekajú: lež ani nemá toho zrna, ktoré mu je zjari treba na siatie. Čo si má počať? Ide k židovi, požičia si toho zrna, tento ale v jeseni ráz toľko požaduje. A čo má robiť ten chudáčik z núdzy postavený?! Smutné položenie je teraz roľníkov, oni platia veľké dane, trápia sa neunavne, robia bez prestania a na vnivoč prichádzajú: taký zjav, na ktorý veru slobodno môžeme vzdychnúť: ubohá krajina Uhorská! lebo keď o mizerii roľníkov, gazdov, sedliakov takto musíme rozprávať, osúd jejich musíme s celou krajinou s totožniť. Slobodno môžeme teda povedať, že krajina upadla, v biednejšom stave je, jako bola pod poddanstvom! lebo vtedy aspoň sa najedol človek, mal kúsok chleba, mohol vychovať dietky svoje: dnes ale je aj o toto pozbavený. Keby nechodil náš ľud do inších krajín, keby nebol usilovný, keby nevykutral ten groš tam v cudzozemsku a neposlal sem do otčiny svojej, tá najväčšia bieda by panovala v rodinke jeho, od hladu by pomrely aj dietky, aj manželky a pustatinou by zostaly nejedné obce, nejedné vidieky.

Kde že máme teda tie príčiny hľadať, tohoto hrozného úpadku? Pozrime, čo sa robí, jako sa zákon prevádza, a odpoveď máme hotovú. V Uhrách nielen že nepomáha nikto tomu ubiedenému ľudu, lež ho ešte aj prena-

sledujú; pozbavajú najvzácnejšieho práva občianskeho; trápia, naháňajú, chytajú, zavierajú, lebo sa nechce popustiť ducha kresťanského. O predrahou slobodu uhorskú, ale krásne vyzieraš?! Teda tu je slobodno strieľať ľudí bez všetkej príčiny? Tým, ktorým sme neni hodní ani len na jejich stupaj kročiť, kdekoľvek môžeme nadsať, opluvať, kopat', ba aj hlavy roztrepať?! No veru krásne! A liberáli toto za slobodu vyhlasujú? Čím by sme mohli jednanie toto pomenovať? Neni toto najväčšie otroctvo? Kto je tyranom ľudu nášho? Kto sa opováži takéto kúsky páchať? A nad týmto sa vyslanci liberálnej strany smejú? keď o týchto veciach, nad ktorými zaplakať môže človek, ľudoví ablegáti rečia, liberáli sa chichotajú?! No necitedelnosť ľudská väčšej miery nikdy nemala; takto len otroci môžu robiť na rozkaz pána svojho, bez toho, žeby vedeli čo činia. Ubohý Magyarország!

### Nová lutria.

Od 1. augusta prestane malá lutria. V snemovni odhlasovaný je návrh zákona, dľa ktorého od 1. aug. nebudú môcť stavať do číselnej lutrie kadejakí poverčiví ľudia, ktorí dľa hlúpej nauky rozličných „egyptských snárov“ groše svoje do lutrie niesli a ľahkomyselnosťou svojou o veľké peniaze sa pripravili.

V iných krajinách už dávno prestala lutria. No u nás až teraz prestanú tie „ambá“, „terná“, ktoré zvláštne chudobní ľudia vždy na tabuliach lutrie hľadali a najst' ich nemohli.

Štát osov mal z malých lutrie. Na 1,200,000 zl. ročitého dôchodku mala krajinská pokladnica z grošov zväčša len chudobného ľudu. Aby tento dôchodok ani napozatým nechýbal, na miesto číslvej lutrie nastúpi triedová lutria, alebo lutria na lósy (žreby).

Tieto lósy drahšie budú, nežli dosavátne karetky (reškotá) číslvej lutrie.

Liberáli vychvalujú sa, že odstránením číslvej lutrie pomohlo sa chudobnému ľudu. Ale to nepovedia, že komu pomohli s tou novou lósovou lutriou.

Noviny „Alkotmány“ (č. 38.) písaly, že tá nová lutria je „prvým masným kúskom“, ktorú vláda udelila tým peňažným pánom, ktorí peňažným vreckom svojim napomáhali liberálov pri voľbách. „Prišli, vraj, a ponukli im vrecká svoje. Neuspokojili sa, že silnou podporou vlády i oni príjdu do snemovne, veď to jednotlivých i do 50 a 60 tisíc zl. stálo, lež vyjednali si dáke maľucké koncessie (výhody).“ Takto, vraj, povstala myšlienka triedovej (lósovej) lutrie.

V tajnosti ustálilo sa, že nová triedová lutria do árendy sa dá za dobré služby takým ľuďom, ktorí značnými obetami peňažnými napomáhali skvelé záujmy liberálov. Ešte vraj ani nebol vyneseny zákon novej lutrie, už utvorilo sa direktorstvo (správa) tej spoločnosti, ktorá tiež ešte len utvorit' sa má ku prenajmu a prevedeniu novej lutrie. Teda keď ešte ani zákona, ani koncessie, ani zaznačenéj firmy (spoločnosti) nebolo, už utvorila sa správa spoločnosti.

V tejto správe vraj viac krajinských vyslancov má miesto. „Alkot.“ pomenoval ich.

Vyvolili, vraj, ešte i Imricha Madarásza, krajinského vyslanca, ale tento starý pán odmrštil svoje vyvolenie. (To je tuším ten starý pán, čo prisahu v snemovni nechce počúvať a uchodil von, lebo že on nikdy nebol komediantom).

„Nuž teda, páni moji — pýta sa „Alk.“ — či táto vec nie je krásne prevedená? Ejhla, . . . predbežne uspokojení budú za služby, ktoré vláde učinili a učiníť majú. Dostali odmenu, ktorá . . . nebude nevyznamná.“

Hľa, takto vysvetľuje „Alk.“ počiatok a narodenie novej triedovej lutrie. Štát do prenajmu dá novú lutriu, aby tých 1,200,000 zl. nechýbalo, ktoré do krajinskej pokladnice prichádzaly z malej číslvej lutrie. Či z prenajmu novej lutrie budú mať „zaslúžili“ páni peňažní pomocníci osov, do toho nikoho nič.

Takto vláda dve muchy lapila jedným chmatom: na všeobecnú žiadosť odstránila starú číslvú lutriu a spolu možno jej bolo „zapchať dakoľko hladných žalúdkov“. Dobrú službu učinila, vraj, chudobe, keď chudobní ľudia nebudú môcť peniaze svoje ľahkomyselne do lutrie nosiť, ponevác drahšie lósy novej lutrie nebude môcť každý chudás ľahkomyselne kupovať; a dobrú službu učinila i „hladným žalúdkom“, ktoré za preukázané dobré služby odmenu čakaly.

Od 1. augusta teda prestane prehrňanie egyptských snárov, ich „múdra“ rada nebude nič stáť, lebo stará lutria oči zavre. Vyskočí nová lósová lutria a váblivým očkom svojim škúliť a privolávať bude: ľudia kupujte lósy, isto vyhráte!

„A ty milý bratku hraj lutriu, nos groše tvoje do triedovej lutrie, aby títo drieční páni . . . nezomreli od hladu.“ (Alk. č. 38.) x.



### Rozpomienka.

*V krakovánskom krásnom poli  
Na zvýšenej dobrej roli,  
Tam, kde cesta sa križuje,  
K Vrbovému približuje,  
Od mnohých už rokov stojí  
Malá kaplnka v pokoji.  
Zbožné srdcia v prajnej chvíli  
K oslave ju božej zdvihly.  
Každému, kto tade kráča,  
Hned horký bôľ srdce slláča,  
Čím pohliadne do nej len raz  
Vo veselý, či v smutný čas.  
Avšak o priatel'ia milí!  
Vedet by ste snáď ľúbili,  
Čo kaplnka tá otázná  
Predstavuje tam oddávna? —  
Vyobrazuje nám ona*

Po všetky veky žalostná  
 Čiastku toho umučenia,  
 Prehorkého utrpenia,  
 Čo Spasiteľ slávy večnej  
 Znášal pre nás zo srdečnej  
 Lásky blahu ku našemu  
 Jak večnému tak časnému.  
 Pozri do nej duša verná  
 Túžbou k Bohu rozpalená:  
 Vidiš sochu Spasiteľa  
 Toho sveta Blažiteľa, —  
 V zahrade jak getsemanskej  
 Tam v krajine kaanaanskej  
 V modlitbe kľáčiaceho  
 A krvou sa potiacého,  
 V dobe smrteľnej úzkosti  
 Trnúceho od trpkosti,  
 K nemuž anjel zostupuje  
 A v mdlobe ho posilňuje. —  
 Komu by tu srdce žiaľom  
 Nepukalo nad tým zjavom?  
 Ktoby horko nezaplakal  
 Nad Tým, ktorý toto znášal,  
 Len, by sme my blaho žili?  
 Či sme si to zaslúžili?! —  
 — Ku kaplnke tejto bôľnej  
 Po širokej ceste poľnej  
 Pod vedením duchovného  
 Otca veľmi pobožného  
 Raz večer v štvrtok zelený,  
 Keď bol celý kraj ztemnený,  
 Vo detínskych mojích rokoch  
 Brali sme sa v spešných krokoch  
 V čase práve tak prihodnom  
 A v zástupe veru hodnom  
 Pešujúci za hodinu  
 Za tú našu až dedinu,  
 Aby sme tam veľkí, mali  
 Spasiteľne rozjímali  
 O Kristovom umučení,  
 Tiež aj v skrúšenom modlení  
 Nebeského Oca ctíli,  
 Jeho milosť si prosili. —  
 — Ja, čo pišem tyto riadky  
 K oživeniu tej pamiatky,  
 Tak som vtedy sa rozplýval  
 V citoch vrúcnych, Boha vzýval  
 O pomoc a lásku Jeho  
 Pre mňa človeka hriešneho, —

Že ty hodiny nadšenia,  
 V nebies výše povznesenia  
 Ani dosiaľ nevymyzly  
 Z mojej duše, z mojej mysly. —  
 — Známo, Simon že africký  
 Cez tridsaťpäť rokov vždycky  
 Odo sveta odlúčený  
 A len Bohu porúčený  
 Na vysokom stĺpe stával,  
 Do horlivej sa oddával  
 Modlitby a rozjímania  
 Až do svojeho skonania.  
 No nám neni toľká daná  
 Svätosť od večného Pána:  
 Ale aspoň dľa možnosti  
 Snažili sme sa v zbožnosti  
 Zasvätiť Mu tam tie chvíle  
 Nám spasné a vždycky milé,  
 Z duše pobožnosťou vzňatej  
 V dialnej tíšine tvoj svätej. —  
 — Keď Jojada izraelský  
 Hlavný kňaz jeruzalemský  
 Alexandra Velikého  
 Kráľa to macedonského —  
 — Pritiahnuvšieho so strašným  
 Vojskom svojim všade šťastným  
 Slavné mesto Jeruzalem  
 Okrašľujúce túto zem  
 Podmaniť si lebo zboriť,  
 Až do prachu ho pokoriť, —  
 — Len so svojou zovňútornou  
 Vznešenosťou divotvornou  
 Mohol utíšiť bez zbroje,  
 Zachrániac tak mesto svoje:  
 O koľko však môže človek  
 Dosiahnúť viac kedykoľvek  
 Dušnú vznešenosť majúci,  
 Večnú spásu hľadajúci?! —  
 Nuž a ktože nám to môže  
 Udeliť, jak nie Ty Bože  
 Dobrý, ktorý všetko ridiš,  
 Na stvorenia svoje hľadiš  
 Okom milosrdenstva vždy  
 A odpúšťaš hriechy, vady  
 Dietok svojich klesajúcich  
 Avšak Teba milujúcich;  
 Z nadhvezdnej tiež nám výsosti  
 Dole zosielaš milosti  
 Prehojného požehnania,

*Za čo sa Ti všetko klania?!  
— Bože večný! kde Ty tróniš,  
Tam je sláva, ktorou zdobíš  
Tebe verne slúžiacich  
A za čnosťmi túžiacich! — —  
— — — — —  
— — — — —*

*Doba tá sa už minula,  
Avšak v srdci nezahynula  
Mojom pamiatka tá svatá,  
Drahšia od lesklého zlatá  
Myslím veru, že všetkým nám,  
Ktorí vtedy boli sme tam;  
Aj mi dušu poťešuje  
A nádejou naplňuje,  
Milosrdenstvo že božie  
Vždy uslyší vzdychy moje. —  
A včul keď už pero skladám,  
Len to si ja ešte žiadam,  
By pobožnosť tá konaná  
Skrz nás ku cti nebies Pána  
Priniesla nám všem v hojnosti  
Raz ovocie blaženosti  
Tam, kde večnej slávy prameň:  
Daj to Bože drahý! Amen.*

K.

### Pán Boh nebije palicou.

Ján Šimko žil i so svojou manželkou v jednom vidieckom meste. Jediná radosť, ba hrdosť rodiny býval jediný syn L'udevít. Boh obdaroval tohto synka pevnou postavou a zdravým rozumom. Dobré sa učil, tak že jeho učiteľ vravieval častejšie: Škoda bude tohto chlapca vziať zo školy.

Otec Šimko odpoveď ponechával na chlapca.

— Všetko ja nedbám — vravel častejšie — jestli L'udevít vôľu má k učeniu, vďačne obetujem naňho dľa možnosti. Jestli však nemá vôľe — nechcem ho siliť. Všetko i na priemyselnickej dráhe môže osožným byť! A bards aj remeseľnícky chlebič i černejší je, než úradnícky, ničmenej ani o mak niet horší..

L'udevít bol už vo 12. roku. Otec sa ho opytaval: — Nuž, synku, čím chceš byť? Pánom, lebo remeseľníkom?

L'udevít bez všetkého rozmýšľania vyvolil sebe remeslo otcové!

V susedstve majstra Šimka býval Martin Godál, mydlár. Tito dvaja susedia v svornosti naživali, a v priateľstve žili. Oni patrili medzi tých, starodávnych občanov, čo nepotrebovali medze k tomu cieľu, aby sa ničoho neodcudzili, alebo z domacieho hydu niektoré neporanili.

Martin Godál už nemal ženy, jej prášky už dávno spočievajú tam — v cintorine... Jeho všetku radosťou bývala jediná dcéra, pekne sa vyvíňujúca 8 ročnica Juliška. Opravdovým anjelom bola deva táto. Vlásoky belasé, čelo okruhlé, očká modré;

tvár ako rozvíňujúci sa púčik, ktorý čím viacej sa otvára, tým je krajší. Ako krásne svedčaly tie smútkové šaty tej jej postave!

Domácnosť Juliškyných viedla jedna staršia čeladná. Godál, otec, nechcel sa viac ženit. — To sa nesrovnáva s kresť. láskou — hovorieval častejšie. K tomuto však i pripojovalo sa to, čo „zlé jazyky“ šepotaly: „I prvú ženu usuzoval pre svoje veľké lakomstvo.“

Malá Juliška chodievala k Šimkovým. Svojej matky obraz videl v osobe Šimkovej ženy. Šimková veľmi ľúbila tú devonku. L'udevít mával spoluhráča každodenného v nej. A ver bol utešený a obľuby hodný tento malý anjel.

Čas utekal. L'udevít 17, Juliška zase 13 ročnica bola. Deva a chlapec počínali sa rozvíňovať z detského veku. Bývala však i teraz medzi mini detská dôvera; ale tá už v inšiu začínala vyrastať, z dôvery iná náklonnosť sa vyvíňovala.

L'udevít už tovaryšom bol, a preto i pravou rukou otcovou. Starostlivý otec, ktorý dobrobyt svojho syna na srdci niesol, dobre vedel, že L'udevít nesmie zostať pod krýdlami a pečlivosťou otcovou; jedného dňa takto vravel k nemu;

— Milý synku, čo si sa odomňa naučiť môhol, to už vieš. L'úbil by som, abys do hlavného mesta išiel, k vôli lepšej skusenosti, abys si to sebe privlastniť mohol, čo si sa odomňa naučiť nebol v stave.

L'udevít polibiac ruku otcovú, vravel; — Drahý otče, toto je dávnou túžbou mojou, predsa však ľúto mi jesto, že vás samého zanechať musím.

— Synku — odvetil otec Šimko — ja stojím už na poludni života, tebe však počína sa ešte len život otvárať. Nijak nechcem, abys medzi terajšími remeseľníkmi posledné miesto zaujal. Si dost silný a zdravý. Hospodín Ťa zdravým rozumom obdaril, ja sa zaobídem nejakým bez teba, bars kam môžem Ťa prepustiť. Nezabývaj však na Boha nikdy! V práci buď vytrvanlivý, mravne sa chovaj, a malú mzdu nepremárnaj na zbytky.

— Nebojte sa, drahý otče! odvetil šľachetný L'udevít, všetko budem nasledovať, abych len radosť zapríčiniť mohol rodičom svojim.

Slzy radosťi ligotaly sa v očiach otca, a len to mohol prehovoríť:

— Toto som očakával od teba, Boh Ťa požehnaj! . . .

Veľká činnosť nastala v dome Šimkových. Komin kúri, veľké pustošenie nastalo v domacom hyde. L'udevít sa vystrája na cestu. Zanechá dom rodičovský; mesto, ku ktorému toľké upomienky ho viažu; bližie sa deň, L'udevít rozlúči sa so známymi. Tu je už hodina, stojí úplne prichystaný na cestu.

Rodičia odprovádzajú ho k železnici, s nima ide Juliška tiež, to anjelské stvorenie. Vlak prihrmotal, nútno je mu lúčiť sa. Tvár rodičov slzami je pokrytá; plače aj Juliška; plače i lúčiaci sa. Aká to zmena! Trápné okamženie lúčenia do akého smútku položí i veselý stav duši. L'udevít poboskával ruky rodičov. A Juliške . . . .? Utichli, onemel aj čin, ale srdco vravilo teraz! O pár okamihov L'udevít z okna ešte jedonkrát pokyvnul „s Bohom“, a vlak odhrmotal; niesol do neznámeho kraja nášho cestujúceho.

L'udevít o nedlho dorazil do hl. mesta. Do práce vstal zaraz. Na dverách Šimkových zaklopal bol ktosi: „Voľno“ — ozval sa domáci hospodár vľúdne.

Listonos vstúpil do izby, odovzdajúc list od L'udevita; dal totižto na vedomie šťastlive dorazenie do hl. mesta, a že sa už i v dielni nachádza. A však ani na Julišku nezabudnul.

Deva potom každodenne bola v dome Šimkových. Dobrá susedka, pokým syna doma nebolo, materinskou láskou pridržala sa Julišky. Obsypávala ju naučením, ako rodič činieva dieťať, čo aj jej, sťa sirote, dobre padlo. Juliška tak si vážila susedku, ak by jej vlastnou matkou bola bývala.

Dva roky uplynuli už, čo L'udevít rodičovský dom opustil. Práve teraz zase čítajú posledný list od neho, v ktorom píše, že by rád už uvidieť svojich rodičov, ale neprínde domov, až len v budúcom roku, keď i tak k vojančine bude sa museť dostaviť. Píše, čo sa všetko naučil, o čom doma ani pochopu nemal. Na konci lista však živo opytuje sa na Julišku: „Či sa jej dobre vedie — či je už veľiká?“

Šimková sebe vzdychla:

— O milý Bože, kebych sa toto len mohla dožiť! . . . .

Muž — Šimko — sa tiež z myšlienok preberie.

— Čohož bys ľubila sa dožiť?

— Nuž to by bolo najväčšie moje blaho zemské keby L'udevít túto devu Julišku za manželku sebe vziať chcel.

— Oho, milá manželko, to je ešte tak ďaleko, ako L'udanice od Jeruzalema!

— Ach, Bože, to je ver dlhý ešte čas — vravela Šimková. Ale, pravda, radoval bys sa aj ty, keby tie dietky svojimi byly?

— A vie ho tam nebo! ako to vôbec vezneme: z čiastky ano, z čiastky ver nie.

Šimková sa divila nad rečou touto.

— Ach, kto by sa toto bol nazdál, že ty, toho dobrého anjela neľúbiš, kdežto ono tak sa túli k nám, ako by len našim bolo.

— O tom reči niet — drahá moja — že bych ho neľúbil; ja len s otcom jej nikdej nie som smereň.

— Ale ako to? Však bohabojnejšieho človeka niet snáď na celom vidieku, nežli jesto náš sused. V pôstne dni posti sa nie len od mäsa, ale ešte i od vóry. Jestli zvonía na „Anjel Pána“ bárs kde by bol, strhne klobúk dolu a modlí sa. Ročíte, čo len ja vedieť môžem, asi štyrikrát sa spovedá; takýto zlým človekom byť nemôže . . .

— To všetko jesto pravda, drahá manželko! Ale jestli sa nemýlim, toto veľké svätuškovanie je len prach hodený svetu do očí; náličok, aby sme pravého človeka v ňom poznať nemohli. Opravdivý kresťan, ktorý z čistého srdca plní príkazy Božie, ten sa usiluje, aby i skutkami preukázal, že jesto kresťanom. Už ale skutky suseda nášho iné ukazujú. Ja, bárs nie som tak velice svätým, ale hľadím, aby chudobný neodíšiel prázdny od mojich dveri. A kde dobre činiť nemôžem, tam aspoň varujem sa zlé činiť. Ale z jeho ruky chudobný almužnej neprijal, z úst jeho potechy nečerpá. Ale úžerou nejednomu ubohému i vankúž z pod hlavy vytiahol a o ostatný krajčok ho olúpil. Ktorý človek takéto činy pácha, nemôže byť poctivým, tým menej kresťanským. To je pokrytec, farizej!

(Pokračovanie nasleduje).



## CHÝRNIK

### Upozornenie!

Vyzyváme všetkých ctených predplatiteľov „Kreštana“, ktorí predplatky na bežný rok ešte neobnovili, aby nám ich čím skôr doposlali, lebo — ponevác sme už v druhom mesiaci nového roku — na konci mesiaca zastavíme rozposielanie novín všetkým tým, ktorí doteraz predplatok ešte nezaslali. Aby sme k tomuto neboli prinútení, opätovne prosíme o zaslánie predplatkov!

Vydavateľstvo „Kreštana.“

**Smrť.** V nemocnici Červeného kríža v Budapešti zomrel v nedeľu popoludní gróf Karol *Pongrácz*, bývalý krajinský vyslanec vrbovského okresu, generál na odpočinku a člen magnátskej tabule. Počas nedávnych volieb vystúpil v Novom-Meste nad Váhom s programom ľudovej strany. Žil 65 rokov.

**Sv. Missie v Rajci,** (trenčianská st.) sa budú vydržiavať počiatkom 7-ho marca a budú trvať behom desať dní. Missie tieto mali sa vydržiavať koncom októbra minulého roku, lež pre voľby nastaté, musely sa odročiť. V tom hriechuplnom čase nebolo radno takéto svaté pobožnosti konať, keď búrlivé okoličnosti zjavovaly všetko v opačnom, hriešnom poriadku.

**Štatistika.** Peštiansky štatistický úrad podáva dáta, koľko sa za jeden rok zje, koľko vypije v hlavnom meste, koľko sa minie vína, koľko piva, a zazlieva pešťanom, že viac piva pijú, ako vína. — V Uhorsku sa urodí ročite 18 millionov litrov vína z čoho mnoho vyvážajú do cudzozemská. Aby sa teda každému občanovi každoročne aspoň jeden liter dostal, i vtedy ho treba dobre vodou okrstiť. — V Uhorsku na každý kostol padne vyššie šesť krčiem, ponevác týchto máme 76 tisíc, kdežto kostolov je len 12 tisíc.

**Nehoda na ľade.** V peštianskom mestskom lesíku kľzaly sa v nedeľu deti. Ľad sa preboril a dvaja chlapci prišli pod ľad. Jeden policajt im išiel na pomoc, ale aj pod tým sa preboril tenký ľad. Ponorených ovšem vyslobodili, kriesili, ale jedného chlapca nemohli k životu priviesť.

**Hľadajte ho!** Grófke Szirmayovej pokradli striebro v cene viac tisíc zlatých. Čo to boli za vtáci, ľahko každý uhádne, keď udáme súdne rozhodnutie. Kráľovská tabuľa odsúdila Šalamúna Singera na päť, Šalamúna Weissa na 4½, Žigmonda Pollaka, Jula Bürgermeistra, Heinricha Spitzera a Jozefa Kleina po 4 roky, Armina Rotha na 3 a Eduarda Lichteinsteina na 2 roky a 3 mesiace do fažkého žalára.

**Mor v Indii.** V Asii, indickej krajine panuje ukrutný mor a hlad. Na tisíce a tisíce ľudu pomrelo už v tejto hroznej nemoci, ktorá pustoší národ zvláštne po mestách na toľko, že stá a stá ľudí zomre každodenne. V Bombayi padlo na mor za jeden týždeň 16, druhý týždeň 17 tisíc ľudí. Následkom tohoto sa taká bieda rozšírila, že hladujúci zdochliiny jedia. Mor sa vždy viac a viac rozširuje. Beda by bolo, keby sa k západu rozširoval. Vlády síce všade robia poriadky, už i nás bola reč o tom v snemovni, jako sa nám treba brániť.

**Bál bez židov.** Vo Viedni každý rok býva veľký bál, na ktorom súčastní sa i predstavstvo mesta Viedne, ba i sám cisár-kráľ vyznačí ho svojou vysokou prítomnosťou. I teraz vydržovala sa táto zábavka. Prítomný bol aj cisár. Veľkú pozornosť vzbudilo, keď cisár-kráľ oslovil Luegera, vodcu antisemitov a podmešťanostu mesta Viedne. Lueger bol chorlavý a preto cisár-kráľ oslovil ho takto: „Ako sa máte, môj milý Lueger? Či ste už zdravý?“ Toto vyznačenie vodcu antisemitov zaiste nepáči sa židom. Pravda, že na bále nebolo ani jedného žida.

**Tiež vzdelaný notár.** V Šatoralja-Ujheli vyšetovanie zaviedli proti mestskému notárovi, Elekovi Hlavathymu. N. Noviny č. 32. písaly, že tento pán notár robil „gšefty“ s daňovými knižkami a pil, jedol, hazafičil (vlastenčil) za cudzie peniaze. A liberáli predsa pýšia sa, že noví matrikári prevyšujú vzdelanosť kresťanských kňazov. Nuž, veď prevyšujú, ale v čom?

**Pensia učiteľa bez pensie.** Z Aboňu píšu, že tamejší učiteľ, L. B., do pensie bol daný pre plúcnu chorobu. Deväť mesiacov je už v pensii, a nedostal od štátu ešte ani groša. Má hľbu detí; preto pýtaly sa i vládne noviny, že kde sa budú pást tie deti, keď tak mnoho sňahu napadlo?

**Anina sa zas búri.** Strajk v Anine neni ešte celkom udusený. Žandári s bodákmi udusili nepokoj na oko, lež rozhorčenie je veľké na toľko, že očakávajú novú zbúru. Bannicka kolónia čakala za istý čas, že snáď minister nahliadne základ jejich požiadavok, lež poneváč darmo čaká, miesto polepšenia osudu jejich sa im vyhrážajú, že radnej zatvorí celé bane, rozpustia všetkých, jakoby jejich žiadostiam zadosť učiniť mali. Následkom tohoto, jako valašské noviny „Dreptatea“ píšu — vzbúra môže zas v najbližšom čase vypuknúť. Z Temešváru dve kompánie pechoty, z Belohradu dva eskadrony husárov komandirovali k zabezpečeniu a udržaniu pokoja.

**Protest proti „Ös-Budavár“-u.** Direkcia Ös-Budaváru, kde sa za čas výstavy toľko nešľachetnej chlipnosti postváralo, že sa nad tým i cudzozemci pohoršili, zadáva zas prosbu o dovolenie, aby sa miesto toto nemravnosti začiatkom mája zas mohlo otvoriť. Proti tomuto zadali protest, že miestnosť táto rozširuje nemravnosť, následkom tohoto verejné návštevy Ös-Budaváru, kde križ svatý verejne v nestydatom sprôvode potupovali, už ráz prestanú.

**Tam nestrieľajú.** V Hamburgu veľké nepokoje povstaly medzi robotníkmi. Tí robotníci, čo nechceli štrajkovať (prácu zastaviť), napadnutí boli od tých, ktorí zastavili prácu. Jeden robotník strelil z revolvera do povetria. Policajti zakročili a nastala pouličná vojna. Na policajtov z oblokov hádzali sľaly, fľaše a drobné náradia a policajti predsa nestrieľali. Poranených, nožmi dopichaných je mnoho, aj traja policajti boli ťažko ranení a predsa — nestrieľali.

Zavreli 56 ľudí, ale pritom všetkom nepomáhalo vojsko. Tam teda nestrieľali, ani vojaci nepomáhali, ako u nás pri jedinom občianskom práve — pri voľbách.

**Počet obyvateľov v Budapešti.** Úradná štatistika vykazuje, že sídelné hlavné mesto Budapešť začiatkom mesiaca januára počítuje už 612.000 obyvateľov. V celej Európe stojí na desiatom mieste, čo sa týka počtu obyvateľstva. Že sa mesto rýchlo vyvíja, ukazuje tá okolnosť, že za posledných šesť rokov pribudlo 160 tisíc duší. Medzi týchto patrí veľký počet Izraelových potomkov, ktorí sa hrnú zo všetkých strán do ich milého Judapeštu.

**Tá vzdelanosť notárov.** Liberálny vyslanec Gajári na sneme vychválil štátnych matrikárov, že majú väčšiu vzdelanosť, než cirkevní bývalí matrikári. Tá chýrna vzdelanosť vysvitá z nasledujúcich vecí. „N. Noviny“ v č. 29. priniesly mená tých pánov, ktorí za jeden týždeň boli súdeni u najvyššieho súdu. Na tabuli tohoto súdu vyvesení boli nasledujúci: Janata András, hlavný slúžny, pre schválne zabitie; Szmáry Mihály, okresný notár, pre falšovanie listín; Bikár György, okresný notár, pre zneužitie úradnej moci; Bucsányi Ede, okresný notár, pre zneužitie úradnej moci; Ivanovics Sándor, hlavný slúžny, pre zneužitie úradnej moci; Jucze Balázs, okresný notár, pre pomluvu; Millán István, okresný notár, pre násilnosť; Domján Gyula, pre schválne zabitie človeka; Szelemy József, okresný notár, pre zpreneverenie úradných peňazí a pre dva prípady disciplinárne. To všetko za jeden týždeň! A kofkí sú vraj ticho a zručne ukrití. V skutku, veľká je vzdelanosť tých nových matrikárov.

**Lipt.-Sv.-Mikuláš** poslal deputáciu pred št. sekretára VI. Vörösa a direktora košicko-oderbergskej železnice Petra Rátha, čačanského vyslanca, aby bydlisko kalauzov a konduktorov, ktoré z Mikuláša do Iglova mali preložiť, ponechali v Mikuláši. Že to vraj „kultúrne stanovisko“ tak požaduje, aby tento „intelligentný“ sbor konduktorov Sv. Mikulášu ponechali. — Už máme nesčíselné všelijaké kultúrne prostriedky, no o tomto najnovšiom sme ešte nevedeli.

**V Nitre** kalvíni a evanjelíci spojili sa v jednu (?) farnosť a vydržovali posvätenie spoločného kostola. Dr. Kostyál, mestský starosta im v tejto príležitosti držal reč, v ktorej jich upozoroval, jako majú predovšetkým statne bojovať na poli vlastenectva.

**Hlavný slúžny proti ministrovi vnútra.** Ľudový vyslanec Lepsényi hovoril v snemovni, že i úradník môže byť s ľudovou stranou a odvolával sa na slúžneho Ludvika Balogha, ktorý proti ministrovi Perczelovi vystúpil s ľudovým programom. Pán minister na to poznamenal, že ten slúžny bol „slabý na rozmume“ a preto ho i pensionovali. Slúžny Balogh odpovedal ministrovi v novinách takto: „Nuž áno! Bol som pensionovaný na svoju prosbu, . . . ale bez toho, že by som zaslúžil miesto medzi liberálnymi martirmi, ako: Alex. Bokross, Karol Pulszky atď. Chvála buď Bohu, v dobrom čase ešte vytriezvel som z liberálnej šialenosti a, podržiac vernosť k svojej reformátskej (kalvínskej) viere, stal som sa opravdovým privržencom ľudovej strany, a môžem povedať, že som tu dosiaľ našiel len statočných ľudí.“ Takto odpovedal ministrovi ten slúžny „slabého rozumu.“ Bár je kalvín, pripojil sa predsa k ľudovej strane. V odpovedi svojej neprezradzuje slabý rozum. Nuž ale pred liberálmi každý má „slabý rozum“, kto nemieša kašu v masťnom hrnci.

**Odopreli podporu židom.** V Dolnom Rakúsku dávali dosiaľ židovskej cirkevnej obci viedeňskej 200 zlatovú podporu ročne. Teraz dolno-rakúsky snem tú podporu odoprel.



## DOPISY.

Z LOPAŠOVA.

*Velavážený pán Redaktor!*

Vlani odišiel nás jeden opleckár, keď musel, pretože nám narobil mnoho všelijakých chýb; dostali sme teda nového predstaveného do obci, o ktorom sme si mysleli, že bude lepší, ako predošlý, ale sme sa sklamalí a velice, lebo to bol zlý a tento ešte moc horší; po zlom nečakaj nikdy dobrého. Tento sa pri kráľovskom súde vo Fraštáku za pisárika zdržoval a včul u nás notáriuskú službu zastáva. Chcel by u nás aj za notára zvolený byť, ale pretože sa vo svojej veľkej nadutosti takých vecí dopúšťa, jakých sa ani hlavný župan nedopustí, fažko mu to pôjde. Privlastňuje si tú moc, že on má právo, každé číslo, »Kreššana« zadržat, a zakiaľ ho sám najprv nepreskúma, ani nikomu nevydá. Tak sa on aj pred svedkami vyslovil, ale mu pán slúžny dobrú frčku pod nos dal, lebo že žiaden notár nemá to právo, ba ani nesmie »Kreššana« zadržat. Lebo nato je v Budapešti kráľovský pravofár, čo mu idú k prezreniu noviny, a keď ten ich nezadrží, žiaden iný pán pisár nemá tej moci a nesmie ich zadržat. Keď chce taký panáčik »Kreššana« čítať, nech si našho predplatí.

No ešte jedno tuto musím spomenúť, jakej moci si náš pán Veľkomožný pisárik dovolil. O našom pánu farárovi dal po dedine cez advent vybubnovať, že búri ľud, aby ľudia neočúvali pána farára. Naš pán farár nám v kostole v advente každú nedeľu čítali pastiersky list od zboru biskupského po celom kreššanstve rosposlaný. Ten pastierský list bol cez advent v každom kostole po všetkých farnostiach veriacim čítaný a ľuďom vysvetlený, aby sa včul pri týchto nových zákonoch vedeli, čoho sa majú držať, aby na seba voliakú pokutu nenaivali, a mladý pán Vinkler si myslí že to je búrenie.

Ešte on sa opováži na otázku fahať duchovnú osobu pre vrchnosťou naložené zákonné jednání jeho! Ba na to by sme tu boli zvedaví, či jeho pre toto ozajské búrenie jeho patričná vrchnosť ešte nevzala na otázku? Alebo si snád týmto spôsobom zásluhy zbiera, aby nám ho za notára zvolili?!

*Pravdomlúv.*

POVINA, 9. februára.

*Velactená Redakcia!*

Divné časi nám nastávajú, zima poriadno drží, potrava sa miňa, porcie nám zvyšujú, páni nás nešajú, lebo že vraj na fašianok musia sa fajin zabaviť a pretože oni »kvásek« povinský neužívajú, nuž veru šampánerom chca ovlážiť gágory. Očúvame, že na nový rok v Dolnom-Vadičove chyrečná trakta bola v liberálnej krčme u Ferduša, kde povolani boli zástupitelia sinaógy liberálnej strany. Brzobohatý Jožko,

ponevác páni slúžnovci jeho krčmu ľudovou nazvali, chcel tiež ľudakoch počastovať a pohostiť, ale keď jeho umysel ktosi prezradil, Tade-všade Géza na nohách jako blyška náhlo z Mesta priletel a čo bolo prichystane, pojedol a popil, však ale ho na ceste strašná žrávka pochytila, a potom deň na mačaciu nemoc trpel. Ďakovať Bohu, sanicu máme dobrú, nuž ale veď by sme sa ináč ani hnuť nemôhli a k tomu do Poviny mnoho ľudí musí brodiť; ale tak im treba, prečo si nedali ukázať v jaseňi, ktoré su jejich hory a kde môžu list sbierať; teraz kto môže za to, že podľa »nového poľného zákona« batôžek ráždia alebo šustia tak draho vypadne; alebo prečo neboli liberáli, vtedy by jim bol »kvásek« do úst tiekol u Povinského; na čo poslúchaju všelijakých kapláňkov a nie v zásluhách (!) sošedivených a včas voľby — jako su liberáli — veľmi dobrosrdečných páňov! Nuž tak je to, veď ten povinsky kvásek len musí platiť a tiež aj svetlice, čo liberáli dosť nezdvorilo pošpineli, keď on kvásku štukávkou dostali, vyčistiť, obzvláštne keď pán bývaly vadičovskej doliny slúžny po čas voľby tak zle platiť; ale šelma, vedel čo robí, nie darmo u nás včul táto nota panuje:

Čiri-čari požehnaný

Dal mu Pán Boh veľké dary:

Elemérka, Tivadarka,

Sipekyho za kmoterka. (Spievá sa na celý pisk, alebo pištec.) L'udu kysucký, vyzívam fa, keď fa pre pokuty kde volajú: vzdel to najprv tvojím duchovným, veď tí vás nedajú tým liberálnim kozákom znivočiť!

*Všadebol.*

SCHWEINSBACH, (senický okres) 1. febr.

*Vážený pán Redaktor!*

Bárs som do tedy nebol čitateľom vašeho milého časopisu »Kreššana« lebo sa dôverne priznám, boi som tiež tými liberálnymi tatármi ohľúpený — opovažujem sa môj krátky dopis vašim novinkám zaslať, aby si ho na výstrahu každý čitateľ dobre zapamätal. Jako som sa už priznal, ja som tiež patrila zprvu medzi tých liberálov, šak síce nie z presvedčenia, lebo ja si svojej viere tiež vždycky verný chcem zostať, ani sa Krista Pána nezriekám, Bože ma uchovaj! ale keď je len človek chudobný a mizerný, tak si hľadí poľahčiť, bár ho aj srdco bolí. Tak teda nám bolo slúbené pred voľbami, aby sme len na liberála hľasovali, že tohoto roku nás nebudú o porciu prenasledovať, ani jak by kto nemal zaplatiť, že ho nebudú exekvovať. Ja teda mizerný sedliak sadnul som tým tatárom na lep, ale včul keď je už po voľbe, vidíme jako sme ošudeni. Koncom januára zavítal k nám exekútor s veľkou hrđosťou a dal sa nemilosrdne do svojho remesla. My sa pýtame, jakože je to, keď nám posľubovali, že nám dajú pokoj, a po voľbe tak slovo zadržujú!

Tak sa my teda milý čitateľa Kreššana musíme učiť z takýchto príkladov. Ale šak si my na budúce budeme vedieť ináč pomáhať, aj budeme vedieť, čo máme dať na sľuby liberálov!

S tým zavieráme náš dopis a prosíme aby mj miesta dali, aby sa z našeho smutného príkladu au iní poučili.

*Viac občanov.*

DRAHOVCE.

*Šlachetný Pane!*

Ráďte dovoliť, aby som v našom milom obľúbenom „Krešťane“ i ja niekoľko skromných riadkov na verejnosť udať môhol. Píšem na tento raz len z krátka, lebo nechcem ja mojich pánov opisovať, len im chcem oči s mojima pár riadkami otvoriť a pripomenúť, že oni už u tých papagajových zobákov žiadnej statočnosti a vážnosti nemajú, bárs im všetko v potutvári horko ťažko vyrobené groše za smradlavu vodičku a khošerove viršle do vrecka zanášajú.

Tvár mi haňbou horí, keď vidím mojich priateľov v nedeľu a vo sviatok miesto kostola papagajovým zobákom na „burgiňové-, rezné-, okrajové-, a zemiakové“ smradlavé pálene ísť.

U nás páni liberáli a snimi obcujúci potmelusky na tie chodničky vychádzajú, že už keď si rozkážu toho „okrajového-, burgiňového-, rezného- a zemiakového kvitu a khošerových viršlí, najprv sa ich zobák opíta: „Máthe aj peniaze? Dhám vám oldhomaš a budete math furmankhu vyplathenu!

Nuž keď by mne to papagajový zobák povedal pred ľudma — jako to mojím priateľom povie — veru nie že bych to len nechcel, ale jemu bych na furmanku nešiel, ba do jeho putiky bych sa ani neobzrel. Keď my papagajovým zobákom vrecká naplňovať budeme, veru nezadlho na žobráciu palicu vyjdeme, ba jejich otroci ostaneme.

A preto som rozmýšľal jakým spôsobom môžeme náš majetok od dlhovo zachrániť, väčšiu dôveru a vážnosť u papagajových zobákov vydobyť a otroctvu vyhnúť. Myslím jedine týmto spôsobom: 1. Zanechajme krčmárske spolky, radnej 5 lebo 10 susedov nech sa na 2 zl. r. č. složia, a na tak obľúbeného a rozšíreného — každú nedeľu vychádzajúceho — (škoda že dva rázy nevychodi cez týžden) „Krešťana“ predplatia. S týmto sa začnú čítajúce spolky.

2. Usilujme sa aby v našej veľkej obci krešťanské sklepy čím skôr sa utvorily, ktoré aj zbožie od nás kupovať budú.

3. Obecné krčmy nie papagajovým zobákom, lež krešťanom — radnej o pár zlatých lacnejšie — do árendy dávajme.

4. Do obecných a stoličných úradov opravdivých a Boha milujúcich občanov si voľme.

5. Papagajovým zobákom na domácu a polnu prácu nechodme, však keď husacinu, kačacinu a kuračinu poznajú, nech sa aj s prácou oznajú.

Keď tieto rady nasledovať budeme: naše majetky nám ostanu, ba ešte si nadobudneme, po službách sa tloniť nebudeme, väčšiu hodnotu a vážnosť u papagajových zobákov si vydobíme. . . . dzy.

**Od židov vycicaný ľud.**

Spomenuli sme už tú strašnú biedu, v ktorej nachádza sa ľud horných stolíc ungskej, beregskej, ugočskej a marmarošskej. Od haličských privandrovaných židov do kosti vycicaní Ruténi (uhorskí Rusi) povzbudili sústrasť a polutovanie i vyšších kruhov. Pri millenárych slavnostiach presvedčili sa ministri, ablegáti o ukrutnej biede uhorských Rusov, úžernými pijavicami zapríčinenéj. Preto radili sa pod predsedníctvom grecko-kat. biskupa Firczáka už i samí páni

vyslanci, aby odpomohli hroznému postaveniu nešťastných Ruténov.

Vyslanec Nedecey trafil klín na hlavu. Uznal, netajil, že hlavnou príčinou ukrutnej biedy uhorských Rusov sú z Holiče privandrovaní židáci. Porada súhlasila s náhľadom Nedeceyho. Avšak táto prvá porada nafakala sa pravdy svojej vlastnej. Čo povedia židia, keď i ablegáti vyprávajú budú o škodlivosti haličských židov?

Preto na druhú poradu 9. februára zavolali i troch snemových židov, Fr. Chorína, Armina Neumana a Mórica Mezeiho. Čudná vec, keď i židia majú dať mienku proti haličským židom. Skoro by sme povedali, že „vrana vrane oko nevykole.“ Smiešne by boí, keby mačky radily sa, ako by myšiam pomohly!

Teda na druhú poradu zavolali i židov, aby potom do čerta nepovedal dakto, že v Uhorsku anti-semíli povstali i medzi ablegátmi. Avšak vzdor prítomnosti židov Edmund Jónáš zase len to povedal: že haličskí židáci sú prvou príčinou biedy Ruténov. Žid odoberá, vraj, sedliakovi posledný kúsok od úst. Furmánky i remesla v židovských rukách sa nachádzajú. V Marmaroši židia sobrali sedliakom kone, domy, humná, tak že celé dediny z ruských premenily sa na židovské.

Na porade prítomný žid Móric Mezey veľké oč robil, keď počúvať musel „chválospev“ o židoch. On hneď hotový bol s dobrou radou. Treba dať privandrovaným židom čestnú prácu! Ďalej treba pre tých židov založiť školu v Satmáre, nech vyučia sa tam židia remeslu *na útraty štátu*. Nuž čudná to pomoc pre úbohých Ruténov. „Vyučiť židov, ako majú ešte lepšie drať kožu z ubohého ľudu.“ (N. Noviny č. 34).

Potom vstal Alexander Ló yay, bývalý župan beregskej stolice. Tento pán dobre musí poznať mravy privandrovaných židov. Predniesol, akým spôsobom zaplavuje židina podkarpatské kraje ruských sedliakov. Židia privandrujú, vraj, podplatia rychtárov, aby ich slúžnému neoznámil. Títo židia, hovoril Lónyay, majú zkažené mravy, preto treba ich vraj odvyknúť od ich *terajšieho nečestného života*, a síce: *od špinavej úžery, od falošného svedčenia*, z ktorého žijú. (Teda odučiť mačku myši lapať. N. N.).

Hrozné veci hovoril Lónyay o privandrovaných židoch. Títo židia, hovoril, sú tak *zkažení, že za pol hodiny bárs kto môže medzi nimi najst 5 i 6 svedkov, ktorí budú pod prisahou svedčiť, že niekto zavraždil bližného*. Hľa, takto vyprával o tých židoch bývalý fõišpán. (Pomáhaj si potom proti takým vtákom!)

Slová Lónyayho potvrdil zase vyslanec Nedecey. Tento pán zase povedal, že v tých židoch niet vôbec citu mravného. Židia tí nemajú, vraj, ani vôle, ani schopnosti ku poľnej práci. Kupčiť tam už nemajú s čím. Na kŕmenie husí boli by súci.

Potom prítomní traja židia hovorili. Zabudlo sa na úbohých Rusoch, hovorilo sa len o pomoci židom. Chorin narádzal, aby štát pomáhal židom husy kŕmiť, a Neumann radil, aby im barónka Hirschová poslala peniaze, hodne mnoho peňazí — totiž židom.

Teda koniec pesničky bol, pomoc židom. Či s týmto pomôže sa vycicaným ruským sedliakom, to je otázka.

Vidíme teda, že dve porady držali páni o ruténskej otázke. Teraz už počínajú nahliadať nebezpečnosť privandrovaných židov. Keď ľudová strana opovážila sa len muknúť o úžerných krčmároch, o pijaviciach ľudu, ihneď povedali páni liberáli, že ľudová strana búri proti židom a že rozsieva semeno

nenávisť. Nie proti židovskému náboženstvu bojujeme, lež bojovať, brániť sa mu síme proti takým pijaviciam, o ktorých v peštianskych dvoch poradách vyprávali vyslanci a fcišpáni.

Teraz už vidia, že vládna strana veľkú chybu urobila, keď nič nestarala sa o zastavenie náplavy haličských židov. Teraz už i vládni vyslanci otvárajú oči, keď židovská náplava zničením hrozí ruským sedliakom. Liberáli len o civilnom pokroku rozmýšľali, rúbali, sekali sa za svobodu beznáboženstva a teraz vidia, že ubohý kresťanský ľud dnes-zajtra žobráciu palicu chytíť musí do ruky a pôjde svetom na slávu uhorského liberalizmu.

Potravné a úverkové spolky, poučovanie ľudu, to zazlievali nám liberáli. Židia môžu mať svoje spolky, „Alliance“, „Ehagale“, lež ľudové spolky, to je hneď nesvedomité búrenie proti štátu.

No, teší nás, že počínajú sa i naším neprajníkom oči otvárať. Veď i liberálne noviny „Pesti Hirlap“ žalostia už nad úpadkom Ruténov. „Strašné je myslieť, že vrchnosti ľahostajne hľadeli na túto (haličskú) náplavu . . . Niet nikoho, čo dával pozor a žalobu pozdvihoval . . . A hlúposť by bola od nás, keby sme vydali podkarpatské strany vlkom, alebo takému ľudu, ktorý nám je nepriateľom!“ Teda i liberálne noviny boja sa už haličských vlkov a nepriateľov. Počkajte len! Ešte viac budete žalostíť, keď nielen Ruténi, lež i Slováci úplne vycicaní budú haličskými pijavicami.

Chráňte kresťanský ľud od haličských vlkov, lebo neskoro bude, keď vlci nechajú len vymľazané kosti!

x.

### ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

**Vážny odkaz.** Cteným pánom duchovným sdeľujeme, že Veľký Kresťanský Kalendár a Príprava ku spovedi i erga sacra sa môžu dostať. Kto prijme 10 sacra, dostane 12 výtiskov kalendára; kto prijme k odbaveniu 20 sacra, dostane 25 výtiskov Kalendára. — Príprava ku spovedi ale erga unum sacrum v broš. dostanú sa 3 výtisky alebo 2 viazané výtisky erga 1 sacrum, kto viac objedná, ten primerano lepšie obide. V tejto záležitosti treba sa obrátiť na Jozefa Jandu, kaplána v Jozefove v Budapešti, VIII. Mária-Terezialér 9., ktorému bol poslal jeden pán biskup viac sto zlatých na menovaný cieľ.

Úctive prosíme našich ct. predplatiteľov, aby číslo obalky, pod ktorou im noviny chodia, na krajec nám naznačili ráčili, lebo takto ľahšie si do knihy zapísať môžeme.

Prosíme ct. horľitелov, keby ráčili peniaze za kalendáre sinkasovať a nám čím skorej poslať na pána F. Bleszkány, ktorého nápis je na kalendári.

J. Maro, K. p. Z. S potechou sdeľujete, že „Kreštan“ od istého času obrovský pokračuje. Teda to skutočne zbadaf? Veď keby to jedine od nás záviselo! Lež zputnaní sme na všetky strany. Tá hrstka ľudí vysoko-ideálnych, ktorým celý liberálny tábor nie je hoden ani do šlapaje vstúpiť, je veru len hrstka! Ľudová strana nezabočí od svojho programu a v budúcnosti jej práve tak pevno úfame, jako Vy! — Rukopis sme podržali. Vďaka Vám!

Bert. Juroza, Nemet Gurab: Objednať by sme ľahko objednali, lež či by Vás potom statočne obslúžili, zato my už nemôžeme zodpovednosť brať na seba. Teda bárs na Vašu žiadosť urobíme vám podľa vôle, ale, či by ste so zásielkou boli spokojní, to nevieme. Lepšie by bolo snáď takého požiadať, čo sa s vecou zapodieva.

Lenhárdt Horváth, Pad. Číslo na ukážku sme zaslali.

Ján Hreben, Rohrbach 39. Noviny riadne posielame; jestli neprichodia, reklamujte jich na tamejšie pošte.

D. J. z Tarnova. Krajinských vyslancov je i s horvátmi blizo pol päta sta. Teda dost pekny počet, a keby sa každý o blahobyť tých stara, ktorí si ho zvolili, snáď viac užitočnejšieho by vykonali. — Francz Kossuth sa po smrti jeho otca presťahoval do Uhorska. Je ablegátom v Czegléde, kde má malinky majetochek a spolu i viac dobre platených úradov zastupuje. Krajinského úradu však žiadneho nemá.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je uno-vanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťari väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

### Knižná polica.

„Naša Nádej“, mesačník stojí na celý rok 80 kr. Veľmi prospešne poučuje ľud o sviatosti oltárnej. Vydáva ho kaplán Michal Varga vo Vacove (Vác).

### Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7.95—8.60 zl. Raž 6.55—6.70 zl. Jačmeň na krm 4.10—4.45 zl. do pálenic 5.20—5.90 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 5.90—6.35. Kukurica: 3.45—3.50. Proso: 5.35—5.69. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno 08.75—09.50. Kognopné semeno: 08.55—09.00.

3. **Strova:** Veľká biela šizufa 7.00—7.20; tmavá 8.00—8.40 okružlá: 7.00—7.30., tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 10.00.28.00. Hrsch 8.50—13.00. Čistý 13.50—20.00 zl.

4. **Kupecké zelinové plody:** Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželež: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. **Potrava:** Seno. Lúčne seno. 2.30—2.80. Slama. Na pestovanie: 1.30—1.45. Žup 1.50—1.65.

6. **Siatie:** Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní ladník 6.00—6.50 zl.

7. **Hospodársky dobytok:** Dovezeno bolo: asi 828 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny. Výborná pára volov do jarma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogramm 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. **Zverové dorobky:** Med žltý kvapkaný: 26—30 z'. Vosk 164—165. Vajca 40—50. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.

9. **Remeň funtový** od 152—185 kl. tercy 135—156.

10. **Kraviny vrázkované** 165—175.

11. **Telaciny barnavé** 12—13 kl. 420—440.

12. **Telaciny najl. víksovky** 420—440, stredné 350—365 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepši 150—155 prsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

## Brnenské SÚKNO

Najmódnejšie látky a ostatky.

Bezprostredný a najlacnejší prameň, najkúsnejších a najvýbornejších výrobkov!

### Pýtajte si

hojnú zbierku tých najnovších jasenných a zimných látok kammgarnov, palmerstonových, ševiotových a lodenových látok zo skladu kr. a cis. výsadných jemnosúkených fabrik na vinené tovary

**MORICA SCHWARZ**  
v Zwittau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k dostaniu. Čo nezodpovedá, naspák sa prijme. Ukážka zdarma. Rozposiela sa doberkou.

Tisíce uznání.  
Ukážky bez objednania naspák sa požadujú.

Papier makulatúrov  
je k dostaniu u nás; metrický cent  
stojí 6 zl. 50 kr.

## Veľbným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

## SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

### knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme veľbných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.



# RÉTAY a BENEDEK

PREDTÝM

## KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

**V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.**

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —  
spolku.

**Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:**

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, s. svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokolvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny, príhodne vzory.

## Žeňa.

29 ročný, vzdelanejší človek, katolík, ktorý je spolu i majiteľom pekného majetku i obchodu, vyzýva majetnejšie dievčence, alebo mladé vdovy, ktoré by mali vôľu za neho sa vydať, aby podmienky, jako i okoličnosti svoje pod titulom >Žeňa< vydavateľstvu Kresťana zaslaly, čím skôr.

**Oznamy pre naše noviny výlučne len vydavateľstvo „Kresťana“ prijíma.**

## TLAČIAREŇ

### „SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačí týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

## P. t.

S týmto uctive oznamujem, že chcúc sa samostatným učiniť, opustil som pod mestskou vežou nachodiaci sa assekuračný závod, a prijal som na vlastnú ruku hlavné zastupiteľstvo jednej staršej a v dobrom mene stojacej záručný fond 24 millionov korún majúcej kresťanskej uh. kr. assekuračnej spoločnosti „Dunaj“ pre Trnavu s rozšíreným okolím. Prevzal som všetky odbory, asice: poistenie proti ohňu, krupobitiu a poistenie premávky s ktorými sa zaoberať chcem.

Dôvera ktorú som si posial nadobudnul dá mi s istotou očakávať, že aj Vašnosť mňa po vypršaní svojej doterajšej assekuracie s preneseným teže počti.

Keď spolu ujistujem, že všetkie obchodné smluvy, menovite pri požiarových škodách rýchlo a správne prevediem, prosím za láskavé príhlašky, a značím sa s hlbokou uctou

**Teodor Karner**

Moj nový práve teraz sa sriadujúci závod nachodí sa v hrubej ulici v Trnave naproti mestskému domu.

## VINCENT MOZSNY

odporúča k láskavému povšimnutia preveleb. duchovenstva jeho najmodernejším nárokom zodpovedajúcu

### FABRIKU NA ORGANY

V Prešporku, Štefánia-út číslo 29

(vo vlastnom dome.)

Hotové organy vo veľkom počte, všetky do tohoto odboru patriace reparácie sa prijímajú a za levnú cenu zhotovuju.

Zvláštnejšie diela: v Nitre, kath. chrám G. Sz. Benedeku, Modore, Prešporku: korunováci chrám, Nagy Magyar-e, Zurány-e Féltorony-e (mošoňská stolica) Bezeny-e P. Sz. György-e, Komjáth-e, N.-Ivánke, Soporny: farský chrám; Nagy-Macséd-i, Trenčianskych-Bánovcách, Búr-Szt-György, Komárne, Tardos-Veselény, Nagy-Bucsán-e atď. atď.